

Afrapportering

Mere administrativ ajourføring
af bygninger og veje

7. september 2023

Geo | Danmark

– det fælles datagrundlag

Sammenfatning

Arbejdsgruppen har undersøgt kommunernes nuværende ajourføringspraksis samt muligheder for at fremme administrativ ajourføring for at udarbejde beslutningsgrundlag til GeoDanmarks bestyrelse om en eventuel forøgelse af kommunernes ajourføringsforpligtelser.

Arbejdsgruppens arbejde inkluderer to interviewundersøgelser, en spørgeskemaundersøgelse og dialog på de regionale møder i GeoDanmark.

Undersøgelserne peger på, at størstedelen (65%) af kommunerne har en praksis for administrativ ajourføring. For dem, som ikke har en praksis, er den største udfordring ressourcer – både fordi tidsforbruget ifm. den administrative ajourføring er betydeligt, og fordi opgaven i nogle kommuner ikke bliver prioriteret af ledelsen.

Kommunale forpligtelser?

På grundlag af undersøgelserne anbefaler arbejdsgruppen, at der *ikke* indføres en øget kommunal forpligtelse omkring mere

administrativ ajourføring.

Arbejdsgruppen anbefaler i stedet, at GeoDanmark støtter kommunerne i deres arbejde for at fremme administrativ ajourføring med følgende tiltag i ikke prioriteret rækkefølge:

- Kommunikerer mere og målrettet til cheflaget specifikt mhp. at informere om bred værdiskabelse i kommunerne
- Undersøge muligheder for integration mellem BOM og GeoDK
- Etablere et kursusforløb om Geokoderen og GeoDK
- Tilbyde kommunerne procesbistand
- Synliggøre GeoDanmark i 'Beliggenhedsgruppen'

Anbefalingerne er uddybet på side 20-22.

Indhold

1. <u>Indledning</u>	4
Arbejdsgruppens definition	6
2. <u>Arbejdsgruppens aktiviteter</u>	7
Interviewundersøgelse og spørgeskema	9
Opfølgende interview og medlemsdialog	10
3. <u>Resultater</u>	11
Kommunernes nuværende praksis	12
Barrierer for mere administrativ ajourføring	15
Forslag til fremme af adm. ajourføring	17
4. <u>Arbejdsgruppens anbefalinger</u>	19
<u>Bilagsoversigt</u>	23

1. Indledning

Indledning

Det har, siden GeoDanmark blev dannet, været ambitionen, at GeoDanmark grunddata skulle ajourføres via administrativ ajourføring, så data afspejler den nyeste geografiske udvikling. Det vurderes, at det sker bedst, når data bliver registreret ude i den enkelte kommune allerede under myndighedens sagsbehandling.

I arbejdet med den nye forretningsmodel i 2021 foreslog arbejdsgrupperne at øge kommunernes forpligtigelse til administrativ ajourføring af objekterne bygning og vej.

Formålet med dette projekt var derfor at udarbejde beslutningsgrundlag til GeoDanmarks bestyrelse, som bl.a.

- Udreder muligheden for øget administrativ ajourføring i kommunerne af objekterne bygning og vej
- Skaber overblik over kommunernes nuværende administrative ajourføringsindsats for bygninger og veje

Arbejdsgruppen har gennemført forskellige aktiviteter for at indsamle den nødvendige viden, bl.a. spørgeskema- og interviewundersøgelser.

Arbejdsgruppens medlemmer:

- Reno Aagaard Lindberg, Silkeborg Kommune
- Sten Frandsen, Odense Kommune
- Thorbjørn Vang Søndergaard, Vejle Kommune
- Eskil Kjærshøj Nielsen, SDFI
- Jørgen Grum, SDFI
- Asbjørn Lenbroch, SDFI (indtil april 2023)
- Jens Hollænder, SDFI (indtil februar 2023)
- Bjarke Skjødt, SDFI (fra februar 2023)
- Mette Hansen, Fællessekretariatet

Denne afrapportering viser resultatet af arbejdsgruppens arbejde.

Arbejdsgruppens definition

Administrativ ajourføring er af arbejdsgruppen blevet defineret som opdatering af GeoDanmark grunddata udført som led i myndighedsopgaver. Projektets fokus har været ajourføring af data om bygninger og veje:

Bygninger

Ved ændringer i BBR skal kommunen ajourføre geometri og obligatoriske attributter i GeoDanmark objekterne *Bygning*, *Teknisk Anlæg*, *Flade*, *Telemast*, *Bassin* og *Vindmølle*.

Veje

Når et vejforløb er bestemt, registreret i et vejforvaltningssystem eller vejnavnelinje registreret i Danmarks Adresse Register (DAR), skal kommunen ajourføre GeoDanmark *vejmidte-* og *systemlinje-*geometri samt obligatoriske attributter

Kommunerne er forpligtigede til at foretage årlige ændringsudpegninger. Derudover kan kommunerne vælge løbende at ajourføre de centrale objekttyper administrativt, dvs. foretage administrativ ajourføring, og dermed sikre højere aktualitet og øge anvendelsesmulighederne af data.

2. Arbejdsgruppens aktiviteter

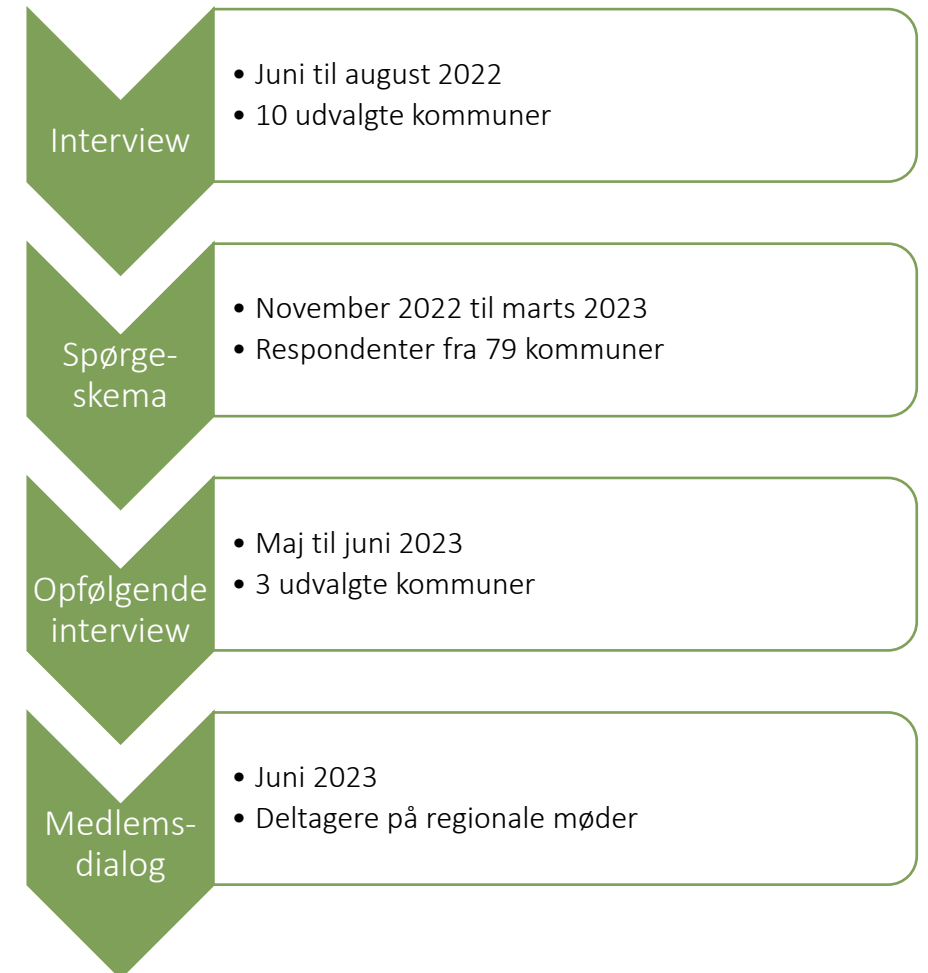
Arbejdsgruppens aktiviteter

Arbejdsgruppens analysearbejde begyndte i sommeren 2022 med interview af ti udvalgte kommuner, som blev gennemført af PwC. Disse interview kvalificerede en bredere undersøgelse gennemført som spørgeskemaundersøgelse blandt alle kommuner hen over den efterfølgende vinter.

Arbejdsgruppen fulgte op på undersøgelsen med en række interview af enkelte kommuner, som havde svaret i spørgeskemaet, at det ville kræve mange ekstra ressourcer at leve op til nye forpligtelser om øget administrativ ajourføring.

Slutteligt havde arbejdsgruppen en dialog med deltagerne på de tre regionale møder i juni 2023 vedr. de foreløbige resultater af arbejdet.

Aktiviteterne er opsummeret i figuren til højre. På de næste par sider er aktiviteterne beskrevet i lidt større detalje.

Interviewundersøgelse

Interviewundersøgelsen havde til formål at afdække forskellige aspekter af administrativ ajourføring vedrørende værdien, kommunernes praksis, ressourceforbrug og tiltag, der kan fremme administrativ ajourføring.

GeoDanmark og PwC udarbejdede i fællesskab den spørgeramme, der blev anvendt i interviews med ti udvalgte kommuner.

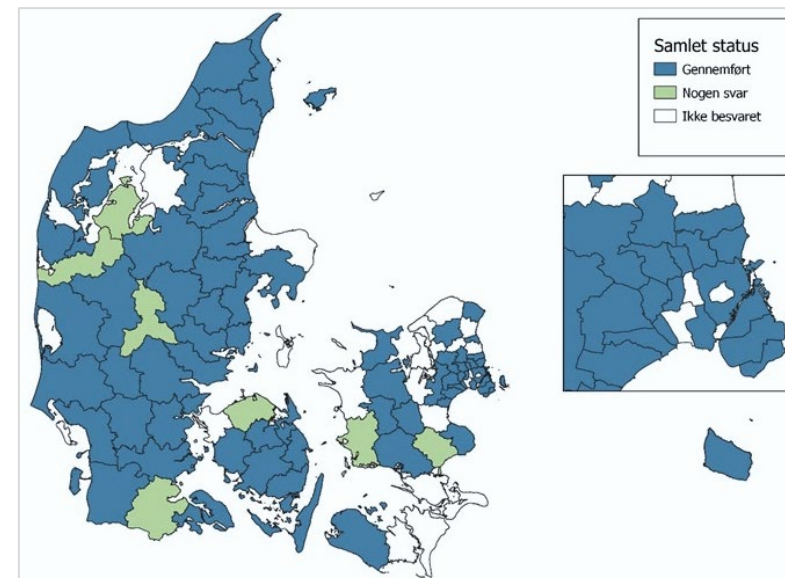
De ti kommuner blev udvalgt ud fra kriterier relateret til størrelse og geografisk placering samt forskellige kvantitative karakteristika for deres ajourføringspraksis.

PwC udarbejdede en rapport på baggrund af undersøgelsen, som blev præsenteret for GeoDanmarks bestyrelse i september 2022.

Spørgeskema

Spørgeskemaundersøgelsen havde til formål at undersøge kommunernes nuværende praksis for administrativ ajourføring af bygninger og veje samt udfordringer og muligheder for mere administrativ ajourføring. Arbejdsgruppen udarbejdede en rapport indeholdende de indkomne svar, som blev præsenteret for GeoDanmarks bestyrelse i marts 2023.

Figuren nedenfor viser den geografiske fordeling af respondenter.

Opfølgende interview

Arbejdsgruppen gennemførte efter spørgeskemaundersøgelsen opfølgende interviews med enkelte respondenter.

Respondenterne blev udvalgt på baggrund af deres tilkendegivelse af, at det ville kræve mange ekstra ressourcer for kommunen at leve op til evt. nye forpligtelser vedr. administrativ ajourføring.

Dermed søgte de opfølgende interview at undersøge, hvilke barrierer kommunerne står overfor, samt hvordan disse kan imødegås.

Medlemsdialog

For at komme endnu tættere på kommunernes muligheder, ønsker og behov for øget administrativ ajourføring af bygninger og veje blev arbejdsgruppens arbejde præsenteret og drøftet på de tre regionale møder under titlen *Mere administrativ ajourføring? Præsentation og drøftelse af de gennemførte undersøgelser v. arbejdsgruppen.*

Mødernes deltagere diskuterede bl.a. muligheder for øget administrativ ajourføring og terminologi: Bør vi kalde det noget andet end administrativ ajourføring?

3. Resultater

På de følgende sider er resultaterne af arbejdsgruppens arbejde med at afdække kommunernes nuværende praksis for administrativ ajourføring og muligheder for øget administrativ ajourføring præsenteret.

Du kan finde en mere detaljeret beskrivelse af besvarelserne i rapporterne for PwC's interviewundersøgelse og spørgeskemaundersøgelsen.

Kommunernes nuværende praksis

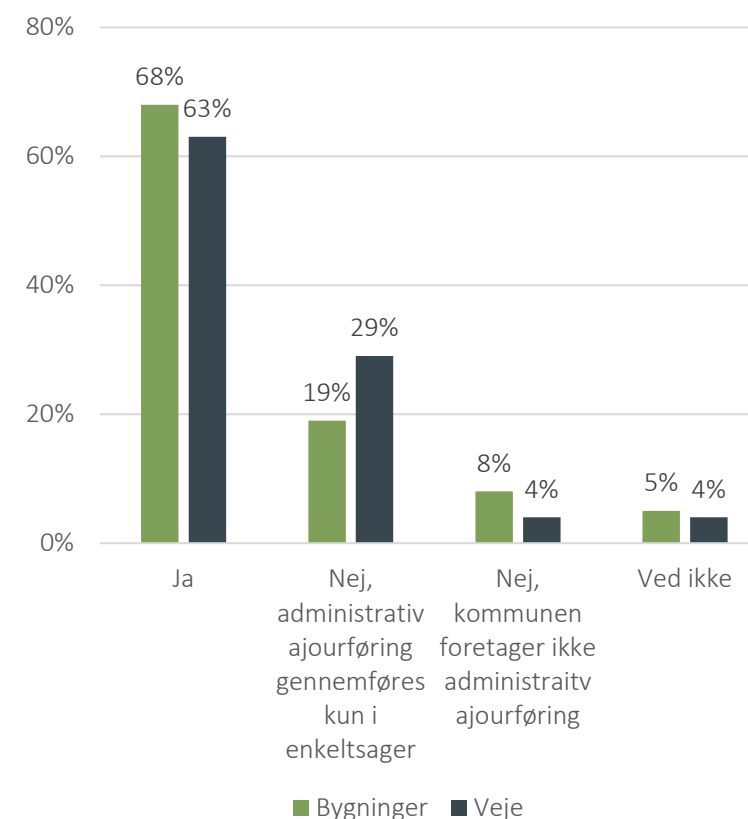
Størstedelen af kommunerne har en proces for og praktiserer administrativ ajourføring. Spørgeskemaundersøgelsen viste, at 68% og 63% af kommunerne har en proces for administrativ ajourføring af henholdsvis bygninger og veje (jf. figuren til højre). Samtidig udtalte ni ud af ti kommuner i PwC's interviewundersøgelse, at de praktiserer løbende ajourføring således, at nye bygninger og vejforløb med foreløbig geometri hurtigst muligt og løbende fremgår af GeoDanmarks grunddata – fx i Sagsbehandlingskortet.

Mens den administrative ajourføring har høj prioritet og ses som en driftsopgave i nogle kommuner, har den ikke været en strategisk ledelsesmæssig prioritet i andre. Flere kommuner tilkendegav i deres besvarelse af spørgeskemaet, at den administrative ajourføring kun udføres i enkeltsager i kommunen, fx når ændringen har betydning for adresser.

Der er forskellig praksis for organisering af opgaven med administrativ ajourføring. I nogle kommuner er den placeret i en dataenhed med samlet ansvar for datarelaterede opgaver, mens den i andre kommuner er placeret i de faglige enheder for henholdsvis bygninger eller veje. Byggesagsmyndigheden og de tilhørende sager vedrørende byggeri, tekniske anlæg og matrikulære forhold er udgangspunktet for de hændelser, der udløser løbende ajourføring af både veje og bygninger.

I de fleste kommuner har processen med ajourføring af bygninger og veje en tæt sammenhæng til kommunens processer for ajourføring af vejnavne og vejkode samt adresser i Danmarks Adresseregister (DAR).

Har din kommune en proces for administrativ ajourføring?

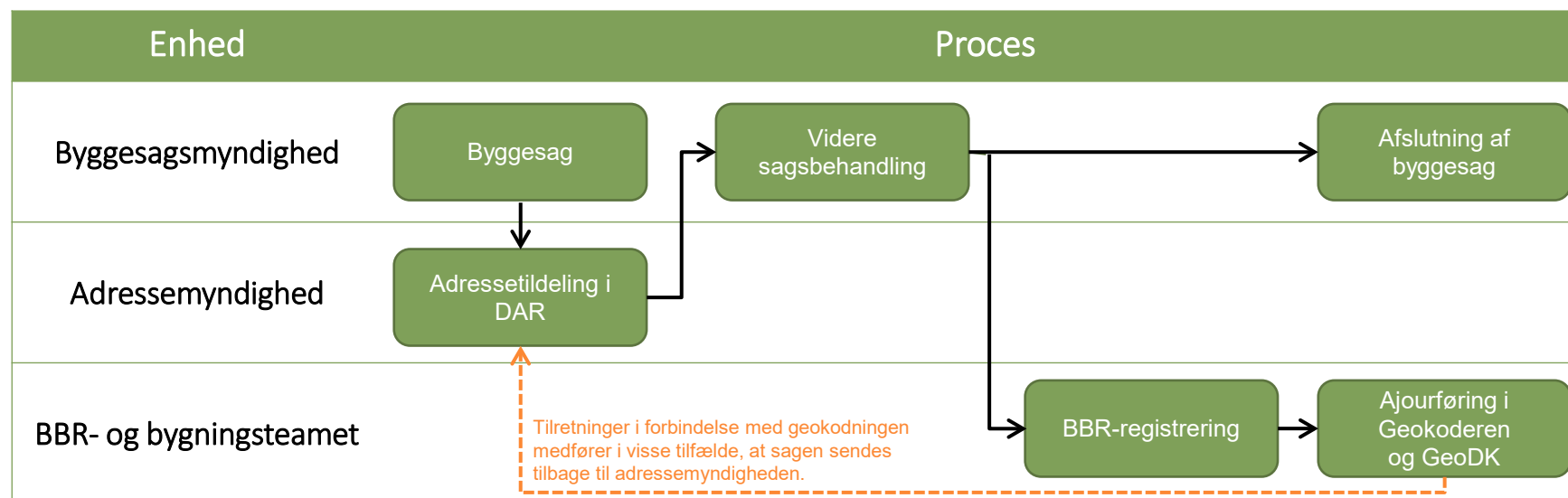

Kommunernes nuværende praksis - bygninger

PwC's interviewundersøgelse viste, at administrativ ajourføring af bygninger i de adspurgte kommuner bliver udløst af ændringer i sagsstatus i BBR i overensstemmelse med 'best practice'. Dog er der forskel på, hvilken sagsstatus der udløser den administrative ajourføring i de forskellige kommuner: Er det "byggesag igangsat", "byggetilladelse", "ibrugtagningstilladelse" eller "afsluttet"?

Undersøgelsen viste desuden, at tre ud af fem kommuner registrerer foreløbig geometri i forbindelse med administrativ ajourføring af bygninger, mens de to andre kommuner har en praksis med bygningspunkt.

Svømmebandediagrammet nedenfor er et eksempel på en af de adspurgte kommuners organisering af ajourføringsopgaven for bygninger. For flere eksempler, se bilag 1.

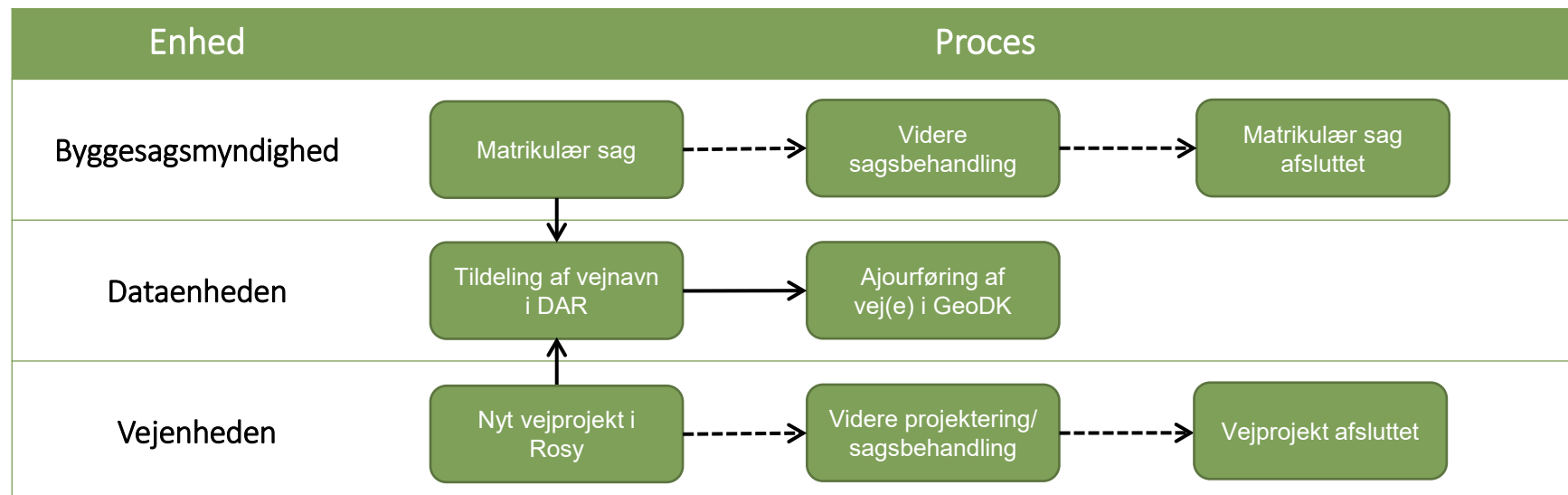

Kommunernes nuværende praksis - veje

PwC's interviewundersøgelse viste, at administrativ ajourføring af veje i de adspurgte kommuner primært bliver udløst af kommunens behandling af matrikulære sager (udstyknings, som medfører nye veje eller ændringer). I nogle af kommunerne bliver den administrative ajourføring også udløst af kommunens egne vejprojekter.

Flere kommuner peger på, at de ser en sammenhæng mellem etablering og drift af vejreferencen (VRD) og en god proces for løbende administrativ ajourføring af veje.

Svømmebandediagrammet nedenfor er et eksempel på en af de adspurgte kommuners organisering af ajourføringsopgaven for veje. For flere eksempler, se bilag 1.

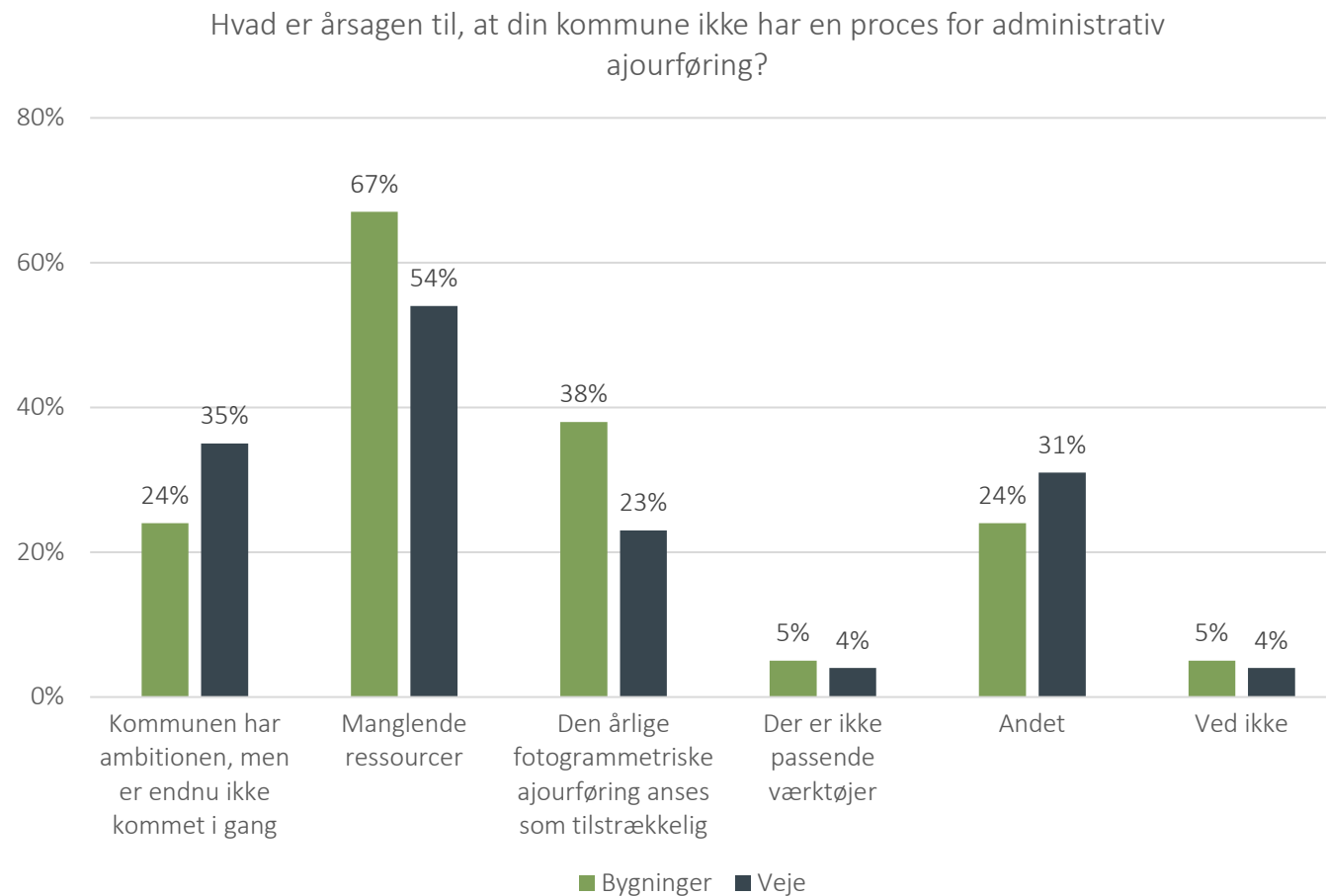

Barrierer for mere administrativ ajourføring

Af de kommuner, som ikke har en proces for administrativ ajourføring, vurderer 67% for bygninger og 54% for veje, at manglende ressourcer er en årsag hertil (jf. figuren til højre). Dermed er manglende ressourcer den primære årsag til kommunernes manglende proces for administrativ ajourføring.

Samtidig ser nogle kommuner (38% for bygninger og 23% for veje) den årlige ændringsudpegning som tilstrækkelig, mens andre kommuner tilkendegiver, at der sker så få ændringer for veje, at etablering af en egentlig proces ikke er nødvendig.

Nogle kommuner fortæller, at deres ledere ikke forstår, hvad administrativ ajourføring er og hvorfor det er vigtigt. Det kan være en del af forklaringen på manglende prioritering i nogle kommuner.

Barrierer for mere administrativ ajourføring

Spørgeskemaundersøgelsen viste, at mens det for de fleste kommuner ikke vil være en stor ressourcemæssig belastning at skulle leve op til evt. nye forpligtelser, vil nogle kommuner skulle anvende ikke ubetydelige ekstra ressourcer for at opfylde målet med en egentlig administrativ ajourføring. Dette gælder cirka 30% af kommunerne for bygninger og cirka 20% for veje.

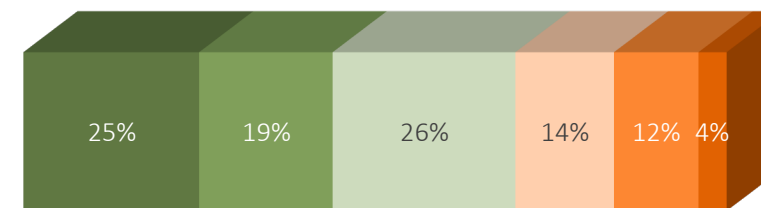
Selvom der ikke er lavet et egentligt estimat af ressourceforbruget, viste PwC's undersøgelse, at de større og store kommuner med mere end 50.000 indbyggere har afsat hele eller halve årsværk til opgaverne med administrativ ajourføring af bygninger og veje. I de mindre kommuner fylder opgaven naturligt nok mindre. Til sammenligning anvender kommunerne typisk mellem en og to uger til den årlige ændringsudpegning i forbindelse med fotogrammetrisk ajourføring af GeoDanmark grunddata.

Tidsforbruget pr. ajourførings sag afhænger af detaljeringsgraden, fx om der tegnes et bygningspolygon med retvisende mål, eller om der blot indsættes et bygningspunkt. Nogle kommuner skønner, at det tager ½-1 time pr. ajourførings sag for veje og 10-30 min minutter pr. ajourførings sag for bygninger afhængig af om man tegner skønsmæssig geometri eller mere retvisende foreløbig geometri.

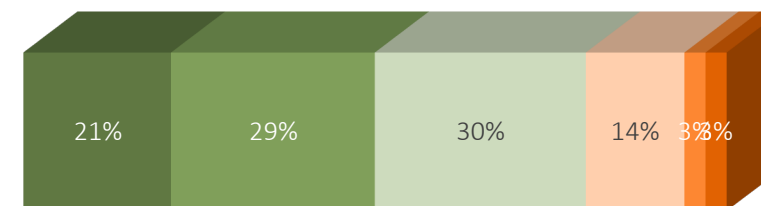
Hvor mange ressourcer skal din kommune prioritere for at opfylde de foreslåede krav til administrativ ajourføring af ...

■ 1 Ingen ekstra ressourcer ■ 2 ■ 3 ■ 4 ■ 5 ■ 6 Mange ekstra ressourcer

... bygninger?

... veje?

Forslag til fremme af administrativ ajourføring

Kommunerne er i løbet af projektperioden kommet med flere forslag til hvordan administrativ ajourføring kan fremmes og effektiviseres. Forslagene, der er listet nedenfor, imødegår de barrierer for mere administrativ ajourføring, som arbejdsgruppen har fundet, og de går derfor primært på at lette ressourcebelastningen for de kommunale medarbejdere:

Ledelsesrettet kommunikation

Der er behov for, at GeoDanmark kan støtte kommunerne med god kommunikation om og argumentation for, at opgaven med administrativ ajourføring er vigtig, værdifuld og skal prioriteres. Målgruppen for dette er ledelsen (tekniske chefer), og målet er dels at fastholde kommunernes nuværende indsats med administrativ ajourføring og dels at fremme administrativ ajourføring yderligere. Flere kommuner efterspørger dette direkte, og andre kommuner giver udtryk for, at opgaven ikke har en høj prioritet hos ledelsen.

Samtidig er der et behov for, at terminologien omkring administrativ ajourføring gentænkes for at lette kommunikationen med ledere og andre, som ikke allerede har en faglig viden på området.

Billedgenkendelse

Der er et behov for at lette sagsbehandlingstiden fx vha. billedgenkendelse. Dette forslag vedrører automatisk generering af geometri ud fra satellitfoto. Selvom implementeringen af dette forslag bør være nemt og billigt, vil det kræve ressourcer at træne en model. Samtidig bør objekter med autogenereret geometri kunne skelnes fra andre objekter i datamodellen. Alternativt kan de autogenererede geometrier laves on the fly hos SDFI.

Arbejdsgruppen betragter ikke dette forslag som administrativ ajourføring.

”Skabelonbygning”

Et forslag, der kan lette sagsbehandlingstiden er implementering af muligheden for at kunne tegne en ”skabelonbygning” – altså en prædefineret geometri (vinkel, firkantet, T-formet etc.). Selvom en sådan geometri ikke har retvisende mål, vil den kunne bruges på fx baggrundkort til forskel fra bygningspunkter. Objekter, hvis geometri er defineret ud fra en skabelonbygning, bør derfor kunne skelnes fra andre objekter i datamodellen.

Ansøger tegner selv bygning i BOM

Byg og Miljø (BOM) videreudvikles, og det er op til ansøger at placere og tegne bygning, der ’glider direkte’ ind i GeoDK. Hvis geometri er defineret af en borger, bør det kunne skelnes fra andre objekter i datamodellen.

Undervisning

Flere kommuner efterspørger et kursus, der går ”bag om” værktøjet Geokoderen og forklarer, hvor de forskellige oplysninger kommer fra, og hvad de skal anvendes til. Formålet med kurset skal være, at de kommunale medarbejdere får bedre forudsætninger for at kunne udføre den administrative ajourføring af bygninger med god kvalitet og på en effektiv måde. Derudover vil et sådant kursus kunne aflive nogle af de misforståelser omkring systemerne, som findes.

Softwareforbedringer

Nogle kommuner efterlyser ændringer i værktøjerne Geokoderen og GeoDK Ajourføringsklient vedrørende bl.a. søgning, popup-vindue, snapfunktion og hvilke filformater, der bliver understøttet.

4. Arbejdsgruppens anbefalinger

Arbejdsgruppens anbefalinger

Nedenstående anbefalinger er resultatet af arbejdsgruppens drøftelser og det arbejde, gruppen har udført i perioden medio 2022-medio 2023.

Kommunale forpligtelser?

På grundlag af arbejdsgruppens undersøgelser, anbefales det, at der *ikke* indføres en øget kommunal forpligtelse omkring mere administrativ ajourføring.

Arbejdsgruppen anbefaler i stedet, at GeoDanmark støtter kommunerne i deres arbejde for at fremme administrativ ajourføring. Arbejdsgruppen anbefaler følgende tiltag i ikke prioriteret rækkefølge:

1. Kommunikation til cheflaget

Arbejdsgruppen anbefaler, at der fremadrettet kommer et endnu større fokus på ledelsesrettet kommunikation specifik mhp. at informere om bred værdiskabelse i kommunerne. GeoDanmark bør fortælle den gode historie med fokus på gevinstpotentialer, da gevinsten typisk høstes et andet sted, end der hvor ressourceforbruget ligger. Det er fx svært at få byggesagområdet til at tage

opgaven, da gevinsten oftest ligger andetsteds. Den kommunikative indsats forudsætter, at de gode use cases er blevet indsamlet.

Samtidig bør man genoverveje terminologien, så den i højere grad bliver selvforklarende – også for chefer, som ikke nødvendigvis har datakompetencer.

Forslag til ny terminologi :

Geografisk ajourføring af bygninger / Geografisk ajourføring af veje

Bygningsajourføring / Vejajourføring

2. Undersøge muligheder for integration mellem BOM og GeoDK

Arbejdsgruppen anbefaler GeoDanmark v. bestyrelsen retter henvendelse til KOMBIT på et højere niveau end hidtil vedrørende udvikling af Byg og Miljø (BOM).

Arbejdsgruppens anbefalinger... fortsat

3. Etablere et undervisningsforløb

Arbejdsgruppen anbefaler, GeoDanmark etablerer et undervisningsforløb med fokus på Geokoderen som værktøj suppleret med dataflow, -cyklus og -sammenhæng. Undervisningen skal foregå i regi af GeoDanmark men tilrettelægges og gennemføres i samarbejde med Vurderingsstyrelsen, som er ansvarlig for Geokoderen.

4. Tilbyde kommunerne procesbistand

Arbejdsgruppen anbefaler, at GeoDanmark opbygger en 'task-force', som kan tilbyde den enkelte kommune hjælp til at få tilrettelagt de mest hensigtsmæssige ajourføringsprocesser i netop den kommune.

5. Synliggøre GeoDanmark i 'Beliggenhedsgruppen'

Arbejdsgruppen anbefaler, at GeoDanmark får en 'officiel repræsentant' i Beliggenhedsgruppen og derved bliver mere synlig i det tværgående samarbejde om Geokoderen og udviklingen af denne. Det er Vurderingsstyrelsen, der har etableret og har ansvaret for 'Beliggenhedsgruppen', hvor både styrelser og kommuner i dag er repræsenteret.

Det er arbejdsgruppens vurdering, at et mere formelt samarbejde mellem VURST og GeoDanmark vil kunne gavne kommunernes forståelse af og arbejde med Geokoderen.

Arbejdsgruppen anbefaler derfor, at GeoDanmarks bestyrelse retter henvendelse til VURST herom.

Arbejdsgruppens anbefalinger... fortsat

6. Det videre arbejde i Administrativt Ajourføringsforum

Arbejdsgruppen anbefaler, at det fortsatte arbejde med at fremme kommunernes arbejde med mere administrativ ajourføring bliver forankret i Administrativt Ajourføringsforum.

Arbejdsgruppen anbefaler, at Administrativt Ajourføring, med udgangspunkt i arbejdsgruppens nærværende undersøgelser, får til opgave at arbejde videre med:

- **Anbefaling 1 'Kommunikation til cheflaget'** i tæt sammenhæng med arbejdet med strategisk kommunikation i øvrigt i GeoDanmark
- **Anbefaling 2 'Undersøge muligheder for integration mellem BOM og GeoDK'** i tæt samarbejde med Systemforum, som er ansvarlig for GeoDK
- **Anbefaling 3 'Etablere et undervisningsforløb om Geokoderen og GeoDK'** i tæt samarbejde med den kursusansvarlige i GeoDanmarks sekretariat
- **Anbefaling 4 'Tilbyde kommunerne procesbistand'** – i tæt samarbejde med den kursusansvarlige i GeoDanmarks sekretariat udarbejde forslag til et setup til beslutning i GeoDanmarks bestyrelse
- **Anbefaling 5 'Synliggøre GeoDanmark i 'Beliggenhedsgruppen'** – i tæt samarbejde med GeoDanmarks sekretariat udarbejde og rette henvendelse til VURST

Bilagsoversigt

Titel	Indhold
Bilag 1: Kommunernes nuværende praksis	Indeholder svømmebanediagrammerne fra PwC's interviewundersøgelse af 10 udvalgte kommuner

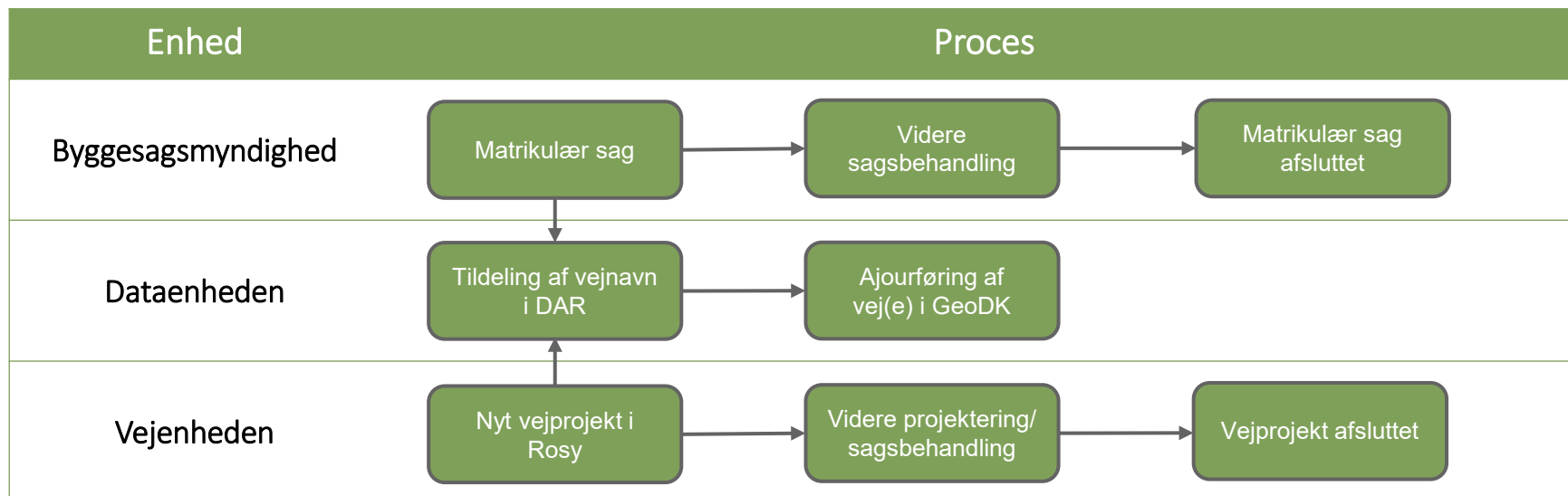
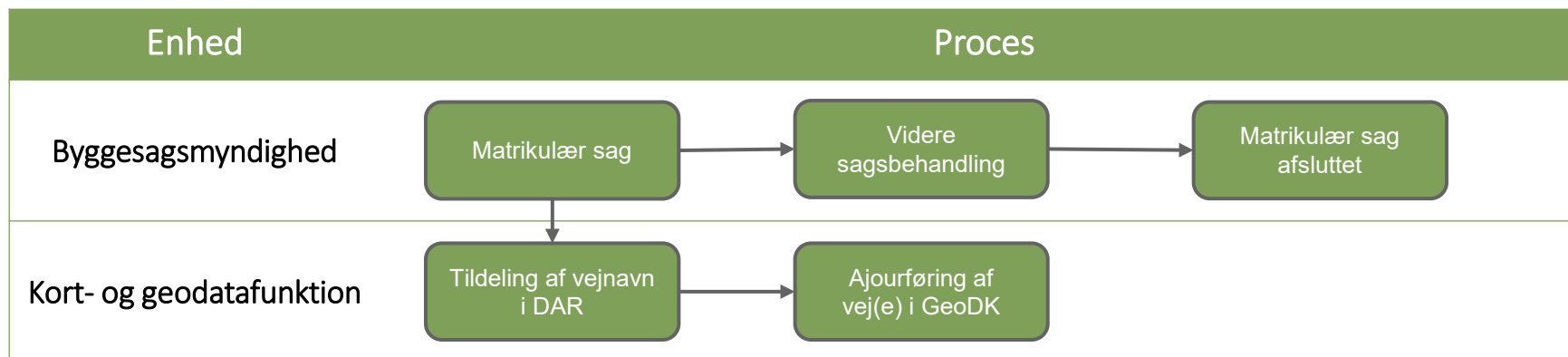
Bilag 1: Kommunernes nuværende praksis

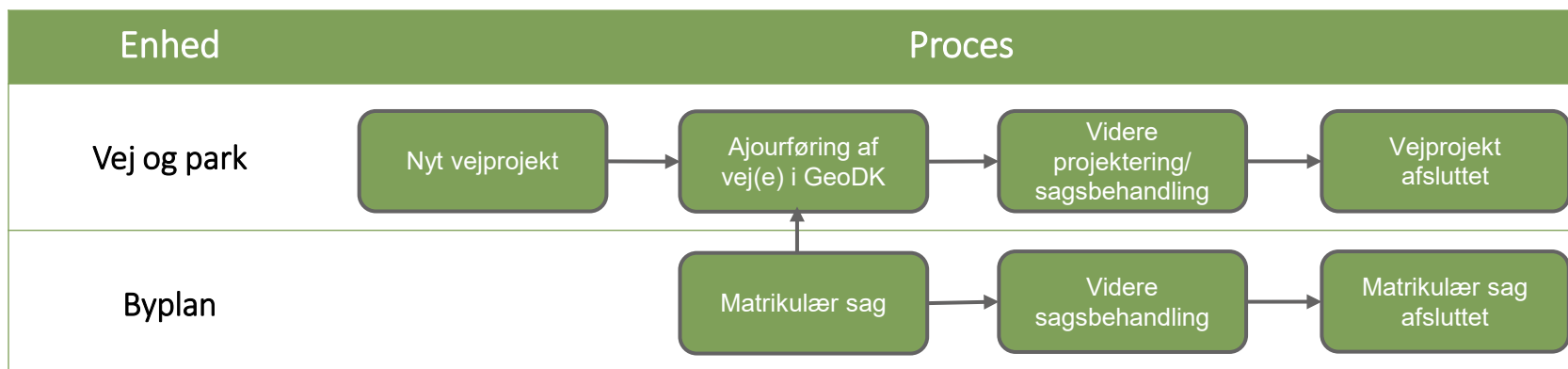
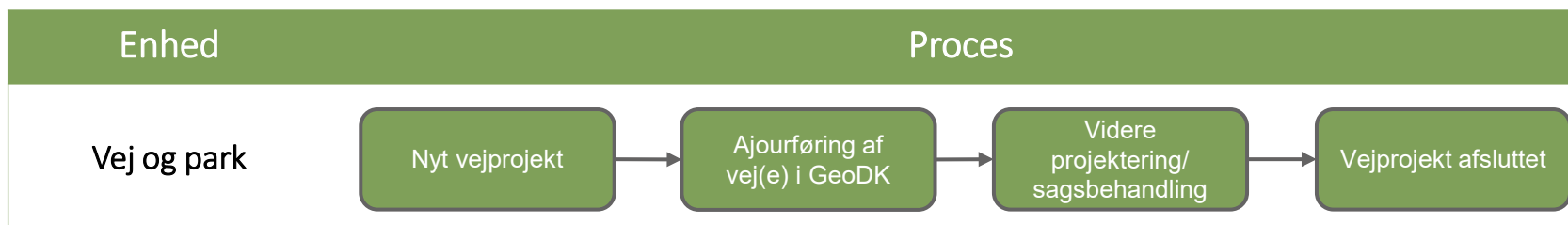
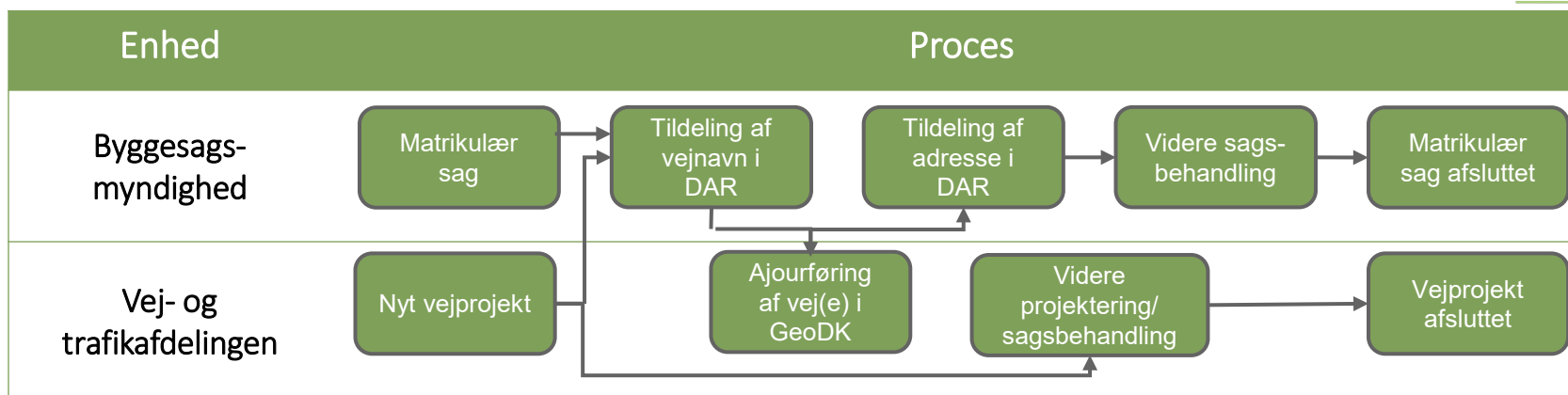
Administrativ ajourføring af bygninger og veje

Følgende svømmebandediagrammer er fra PwC's interviewundersøgelse af 10 udvalgte kommuner.

Vejmidter

Bygninger

